

PROGRAMA D'ORIENTACIÓ

Transició de Primària a Secundària

Realitzat per :

Feli Rodríguez Montoya

CURS 2000-2001

Cada vegada que es fa referència a educadors, professors, tutors, mestres, alumnes, nens, joves, orientadors, psicopedagogs etc..., s'entén que això fa referència als dos sexes indistintament.

ÍNDIX

1.- INTRODUCCIÓ.....	4
1.1 Antecedents del tema objecte del treball.....	5
1.2 Presentació del tema.....	6
1.3 Objectius que es pretenen assolir.....	6
1.4 Marc de referència en la que es basa el treball.....	8
2.- TREBALL DUT A TERME	
2.1 Disseny del pla de treball.....	11
2.2 Metodologia emprada.....	15
2.3 Descripció dels recursos utilitzats.....	15
3.- RESULTATS OBTINGUTS.....	15
4.-CONCLUSIONS.....	16
5.- RELACIÓ DELS MATERIALS CONTINGUTS EN ELS ANNEXOS.....	17
6.- BIBLIOGRAFIA.....	17

1.- INTRODUCCIÓ

Sens dubte estem immers en un escenari de canvis constants, canvis vitals, socials i educatius.

" El pas per la vida es el pas per un paisatge canviant, més o menys ric, monòton i sorprenent; en un viatge que en part l'escollim i en part sorgeix i a vegades en ho imposen" (Gimeno Sacristán 1997).

El terme de transició és equivalent a canvi, acció de canvi, alteració en la manera d'ésser i d'estar o també en la manera de fer una cosa.

Amb gran encert, (Gimeno Sacristán 1997), parteix de la premissa que la educació és un procés individual, encara que tingui lloc en grups, per tant és de gran interès analitzar com es garanteix la coherència, la progressió, l'equilibri i la continuïtat curricular en el nostre sistema educatiu.

El sistema educatiu ens marca amb claredat passos significatius existents entre nivells i etapes: La educació infantil, la educació primària i la educació secundària i aquesta última en cicles de dos anys.

També podem parlar de tres grans períodes vitals : la primera infància i les etapes infantils centrals i l'adolescència.

Una de les dos grans transicions coincideix al final i l'inici d'una etapa evolutiva amb el principi i el final d'un període amb caràcter educatiu. Per tant es passa de l'infantesa a l'adolescència.

Aquesta és una transició difícil que requereix especial atenció.

Nombrosos estudis constaten que entre primària i secundària existeixen cultures diferents , es a dir pràctiques, valors, organització i gestió molt diferenciades.

La gradualitat sempre a d'estar present en tot procés educatiu i això significa la possibilitat d'ordenar l'aprenentatge d'enllaçar els seus components i els seus moments.

Els joves no són com una llavor que simplement creixerà d'acord a un model preestablert. Són subjectes actius que descobreixen, que s'adapten i es construeixen. El seu desenvolupament estarà condicionat d'una forma u altre en funció de si troben en el seu entorn elements positius per aquesta activitat constructora.

És per això que ocupar-se de les transicions suposarà estimular desigs de creixement, il·lusió per saber i conèixer.

En aquest sentit, tenir cura del trànsit significa que haurem de pensar i organitzar la manera d'acompanyar als alumnes a la nova etapa.

I sens dubte que des de el centre de primària hem de poder preparar i ajudar a comprendre aquests canvis.

Facilitar el trànsit és suavitzar les diferències i ajudar en les adaptacions.

"Assegurar el trànsit és assegurar la connexió entre diferents accions educatives, entre diferents tutors, en la relació establerta vers els adults que influeixen en l'educació, per sostenir d'estímul similar (permetent possibilitats de canvi similars i evitant doncs processos d'etiquetatge)" (Funnes .1996).

La proposta de realitzar un programa d'intervenció d'orientació sobre la transició de primària a secundària, respon, a la necessitat de facilitar el trànsit en aquest canvi d'etapa. Sens dubte que els alumnes de sisè curs seran els que s'enfrontin a un canvi important en el seu itinerari educatiu. Vetllar per una transició que signifiqui "continuitat" i no ruptura.

És per això que abans de fer el pas o canvi, els joves de sisè han d'estar preparats i saber molt bé el que coneixeran de nou. Com he ressaltat anteriorment, els joves s'enfronten a molts canvis, tant de caire social, emocional com biològic. Davant d'això l'escola de primària té molt a fer per ajudar a comprendre aquests canvis.

1.1.- Antecedents sobre el tema desenvolupat

A la meua escola es va posar en marxa un tipus de programa d'orientació sobre la presa de decisions. Durant aquest temps, he tingut l'oportunitat d'observar, valorar i plantejar-me moltes qüestions i interrogants, respecte a la millora i optimització del programa.

Amb aquesta llicència he tingut la possibilitat de revisar, canviar, reordenar i millorar molts aspectes i també de crear de nous; tant de tipus organitzatiu, metodològic com de recursos materials etc...

No podem passar per alt que la incorporació als centres de secundària dels alumnes de sisè de primària implica canvis importants en:

-Per l'edat

-Les característiques psicològiques a nivell evolutiu: pas de la infància a l'adolescència .

-Fort connotació madurativa (personal y educativa)

-S'experimentan grans canvis a nivell cultural, educatiu y social.

-La major problemàtica d'aquesta transició ve pel canvi de centre.

Considero que gràcies a la pràctica feta en aquest temps, he pogut valorar i observar la conveniència que des de Primària es pugui fer una tasca de prevenció i desenvolupament, que doni resposta a (a títol d'exemple) :

-Oferir una bona informació sobre la ESO

-Desenvolupar habilitats de relació, socials, d'interacció amb el grup

-Desenvolupar una bona reflexió de sí mateix etc...

-Ajudar a seguir un bon procés en la presa de decisions.

-Afavorir la coordinació entre els tutors de l'últim curs d'educació Primària i els de 1r curs d'ESO.

-Facilitar l'atenció a la diversitat dels alumnes en general com dels que tenen necessitats educatives especials de tipologia temporal com permanent.

La informació donada al final o traspàs d'informació al nou centre, l'institut, i realitzada amb diferents professionals, és de vital importància, doncs la finalitat es que es pugui donar una informació precisa, objectiva i que respongui a cada cas i a la seva realitat contextual. Ressaltem com he comentat anteriorment la contribució a la millora de l'atenció a la diversitat, per tal d'ajustar les intervencions psicopedagògiques, a les necessitats dels alumnes en el nou centre.

Des del meu punt de vista considero que la coordinació beneficia a tots, qui més i millor surt guanyant, és l'alumne, que en definitiva és el protagonista.

1.2.- Presentació del tema

Un model d'intervenció per programes, respon els principis de prevenció, desenvolupament i intervenció social i li dona un caràcter educatiu i social a l'orientació. Es poden ressaltar molts avantatges a través de la intervenció per programes com per exemple:

- Es posa l'èmfasi en la prevenció i el desenvolupament.
- Estimula el treball en equip.
- Promou la participació activa dels subjectes
- Operativitzar els recursos Facilita la auto orientació i l' autoavaluació
- S'aproxima a la realitat a través d'experiències i simulacions
- Permet una avaluació i seguiment del que s'ha fet

Important és ressaltar la implicació dels tots els agents que participant el programa, fent que la docència tingui un caràcter més personal i formatiu la qual cosa farà possible la formació integral de l'alumnat.

El títol d'aquest treball ha estat:

“ Un Programa d'Orientació, sobre la transició de Primària a Secundària”

1.3.- Objectius que es pretenen assolir

Els objectius que es pretenen aconseguir amb aquest treball , tenint en compte els diferents agents implicats són:

-Dels mestres vers als alumnes:

- 1.- Afavorir l' autoconeixement dels alumnes, a nivell de capacitats acadèmica, habilitats socials, de participació i d'autocontrol, valors, etc.....per tal d'ajudar en l'orientació educativa particular de cada cas.
- 2.- Col·laborar en el consell orientador fet a final del sisè curs en el moment del traspàs d'informació, per tal de fer o donar una opinió el més acurada possible en cada cas.
- 3.- Ajudar de manera preventiva als alumnes de sisè sobre la presa de decisions educativa.
- 4.- Afavorir el traspàs d'informació tant de caire quantitatiu com de caire qualitatiu entre els tutors de l'últim curs d'educació Primària i els de 1r curs d'ESO.

5.- Preveure accions concretes pels alumnes t risc social, els de baix rendiment i alumnes de n'e.e, i sobretot planificar un bon seguiment dels que tenen dictàmens.

Dels Alumnes:

6.- Que l'alumne arribi a un major coneixement de les seves aptituds escolars.

7.- Que l'alumne arribi a un millor coneixement dels seus interessos, valors i que pugui saber sobre la importància d'aquests en la presa de decisions educativa, a l'hora d'escollir els diferents crèdits variables.

8.- Que els alumnes coneguin abans d'arribar a IES l'actual Sistema Educatiu, i el seu itinerari d'estudis, així com el sistema d'avaluació, de reforç etc.

9.- Desenvolupar estratègies per a la presa de decisions en situacions de dubte, fent servir situacions de simulació sobre la realitat que es podrà trobar en el futur a l'Institut.

10.- Prendre consciència dels canvis que s'hi trobaran, tant de professors, amics, espais etc.

11.- Afavorir i controlar situacions emocionals d'estrès i de conflictes personals.

12.- Que l'alumne conegui tant geogràficament com físicament els diferents Instituts del municipi, per tal també d'assegurar una bona elecció del nou centre de secundària.

13.- Que els alumnes puguin conèixer, a través de diferents accions, el funcionament, l'horari, aspectes organitzatius, etc...dels diferents Instituts de del municipi, abans de la elecció del centre, per tal d'assegurar una bona i adequada elecció.

14.- Pels alumnes que presenten dificultats, aquest coneixent comentat anteriorment, els hi ha d'ajudar a conèixer més i millor la realitat futura i per tant sentir-se més segurs a l'hora de moure'ns pel nou escenari.

Dels Pares

15.- Que els pares coneguin i s'impliquin en el programa d'orientació per tal d'ajudar el o els seus fills en el procés orientador i en la transició educativa.

16.- Que els pares tinguin informació sobre el nou sistema educatiu i del seu itinerari d'estudis, així com el sistema d'avaluació de recuperació etc.

17.- Que els pares arribin a conèixer millor els seus fills, a nivell de capacitats, interessos i valors personals.

1.4.- Marc de referència en la que es basa el treball

Des de el punt de vista del nou context Soci-Educatiu de la educació Secundària, la educació s'enfronta a profundes transformacions en els seus objectius i finalitats.

“ La educació ha de preparar per a la vida a través d'un disseny curricular flexible, amb una opcionalitat progressiva i amb una responsabilitat de tenir que donar resposta a la diversitat dels alumnes, estimulant al màxim el desenvolupament personal, educatiu i professional i donant resposta a les exigències d'una societat en constant canvi i preparant-se per la vida adulta i activa” (LOGSE,1990).

Així doncs la nova realitat educativa ha d' oferir una sòlida i diversificada formació que doni resposta a les necessitats personals del alumne/a a través de la opcionalitat progressiva i a la vegada ha d'aportar una doble finalitat:

- a) Terminal pels alumnes que decideixen desar els estudis i accedir al món laboral.
 - b) Propedèutica per aquets altres que volen continuar els estudis.
- En els dos casos es requereix una orientació per la inserció acadèmica i també socio-laboral.

Des de la realitat dels alumnes, és important tenir en compte per l' etapa evolutiva per la que està passant (12-14) preadolescència. Hi ha canvis a nivell fisiològic i a nivell cognitiu i afectiu. D'altra banda també hi ha altres diferències entre cultures de centres, canvi de companys, canvi de clima de centre, canvi de professors.

L'acció tutoria i l' orientació són les que han d'oferir els elements de reflexió així com poder afrontar els processos d'aprenentatge i la inserció acadèmica i també socio-laboral.

Segons (Rodríguez Espinar, S. 1993), es poden definir els programes d'orientació com accions sistemàtiques acuradament planificades, orientades a unes finalitats, com a resposta a les necessitats educatives dels alumnes, pares i professors inserits en la realitat d'un centre. Aquest model de serveis actuant per Programes, intenta superar les intervencions orientades de tipus puntual i individual per donar pas a una concepció de l'orientació com a procés, orientat a tres nivells d'organització: Tutoria, Departament d'orientació al centre i Equips d'assessorament. Aquests mateix autor, destaca que només mitjançant l'elaboració de programes d'intervenció, és possible donar cabuda als diferents principis de l' orientació:

- Principi de Prevenció
- Principi de Desenvolupament
- Principi d'Intervenció Social

Aquesta opció no suposa l'exclusió dels altres models sinó, tot el contrari, s'adopta el model de programes i es reforça amb la resta de models. No es pot concebre una intervenció per programes sense l'ajuda d'una adequada i freqüent relació personal entre els usuaris del programa, sense la consulta i la formació dels responsables del programa. Tot això va a contribuir a la millora i a enriquir la pràctica orientadora.

Per la fonamentació teòrica del programa, he tingut en compte diversos enfoc, al no disposar d'un enfoc comprensiu que expliqui la intervenció orientadora en la seva globalitat.

He considerat com a base per a la realització del programa d'orientació les teories que es presenten a continuació:

- Model tipològic de Holland
- Model socio-fenomenològic de Super
- Model d'aprenentatge social per a la presa de decisions (Krumboltz).

-Model tipològic de Holland : Segons aquest model l'elecció vocacional de l'individu, és una expressió de la seva persona. Al mateix temps, la conducta està determinada per la interacció entre la personalitat i les característiques de l'ambient..

L' elecció vocacional està estretament lligada amb l'entorn, al nivell de desenvolupament i al coneixement de si mateix.

L'alumne agafa de les seves decisions com a persona global, tenint present la seva personalitat, les seves necessitats, les seves aptituds i valors.

La majoria de les persones poden ser categoritzades en un dels sis tipus de personalitat. Aquests tipus són producte de la interacció de les forces genètiques i ambientals. Els tipus de personalitat són : Realista, Investigador, Artístic, Social, Emprenedor, Convencional.

-Model socio-fenomenològic de Super: Super considera l' elecció vocacional com un procés continu que dura tota la vida. Es tracta d'una teoria que combina elements de Trets i Factors de Parsons (psicologia diferencial) i de l'autoconcepte de C. Rogers (corrent fenomenològica i humanista), afegint-hi com aportació les etapes de desenvolupament.

Per a Super el procés de *desenvolupament vocacional* es basa en el desenvolupament i realització del concepte de si mateix, es a dir, l'elecció vocacional té la seva base en l'autoconcepte de l'individu. I aquesta afirmació es concreta en els següents punts:

- El procés de desenvolupament vocacional es centra en el desenvolupament i realització del concepte de si mateix.
- En l'elecció vocacional l'individu atribueix unes determinades característiques personals a la professió escollida.
- La presa de decisió no succeeix en un moment concret, sinó que es fruit d'una sèrie de decisions que s'agafen al llarg de la vida.
- El concepte de maduresa vocacional de l'individu i la conducta vocacional que s'espera d'ell.
- La carrera és un conjunt de rols que l'individu desenvolupa al llarg de la vida. Aquests rols varien amb l'edat.

En relació a la funció que ha de *desenvolupar en el programa*, considero molt important la visió evolutiva i dinàmica que ens dóna de l'alumne. També és

important la validesa de la teoria, donat que estimula la maduresa personal tenint en compte tots els requisits evolutius que interactuen durant el procés. Al mateix temps, contempla tots aquells factors que han estat considerats fonamentals pel programa, com són els interessos, les capacitats i els valors.

-Model d'aprenentatge social per a la presa de decisions (Krumboltz): L' enfoc de Krumboltz es basa principalment en el model d'aprenentatge social de Bandura. La seva teoria és més extensa, però ens interessa especialment el *model de presa de decisions que planteja* .

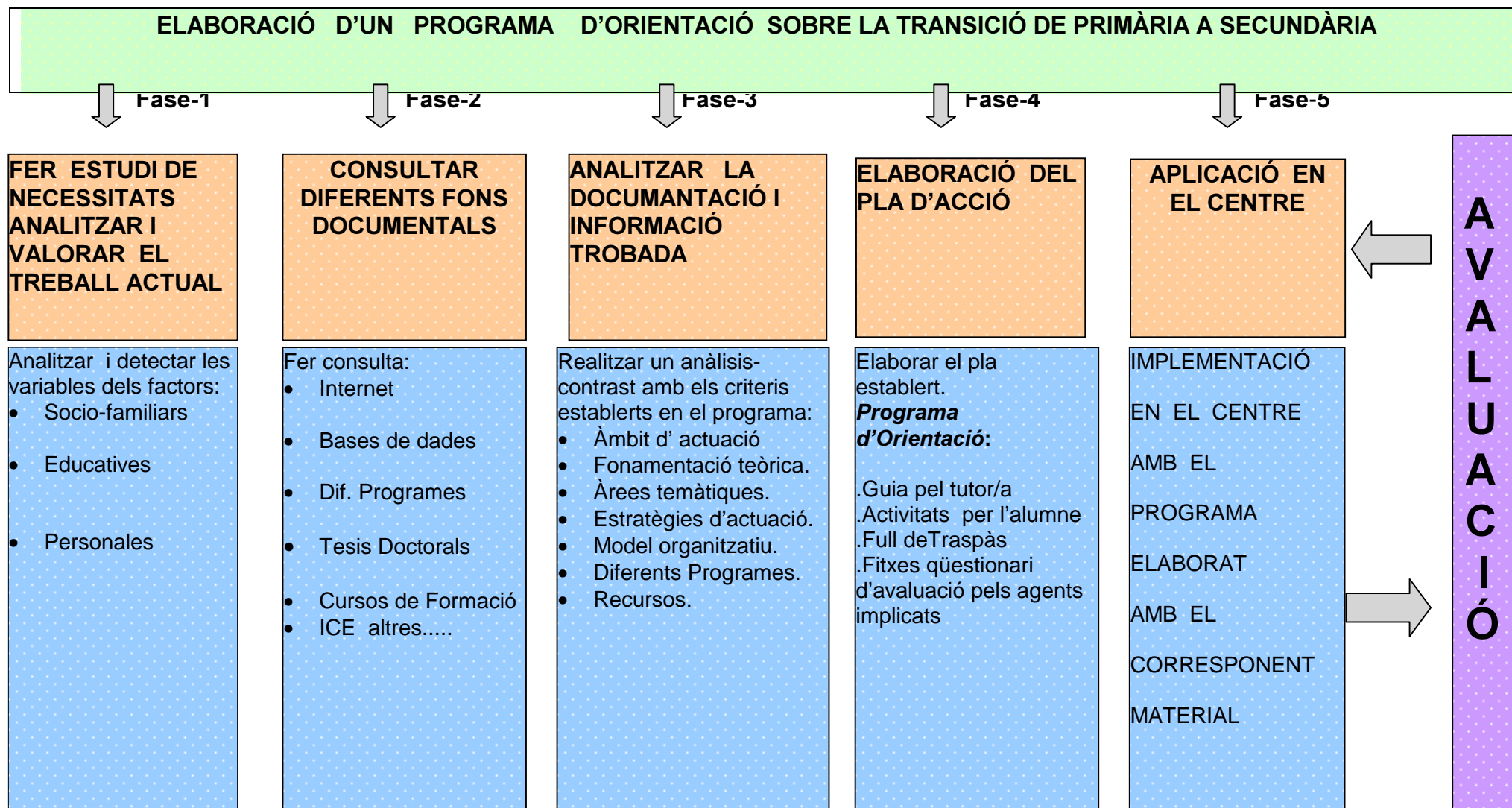
Proposa un model determinat que es denomina DECIDES.

- D** Definir el problema
- E** Establir un pla d'acció
- C** Clarificar els valors
- I** Identificar alternatives
- D** Descobrir possibles resultats
- E** Eliminar alternatives
- S** Començar l'acció.

En el següent quadre s'especifiquen les diferents dimensions amb el seu enfoc teòric.

Dimensions	Enfocs teòrics
Coneixement de si mateix	Model Holland Model Super
Informació	Model Holland Model Super Model Krumboltz
Pressa de Decisions	Model Krumboltz Model Super

2.1.- Disseny del pla de treball.

A continuació descriuré amb més detall el procés del disseny del pla de treball.

Tenint en compte que ja s'ha fet una experiència en la meva escola i que també s'havia fet un Anàlisi del Context en quan a : (coneixement del context ambiental, estructura i organització del centre, recursos altres.....) . Consideraré aquesta fase com elaborada i per tant es va iniciar el procés d'elaboració i desenvolupament del programa d'orientació en la fase de:

Fase 1 : ANALITZAR LES NECESSITATS I FER VALORACIÓ

En aquesta fase l'objectiu s'ha fet un anàlisi pormenoritzat de les necessitats tenint en compte les variables dels diferents factors com:

- Factor socio-familiar: clima familiar, ajut familiar, expectatives etc....
- Factor personal : valors, actituds, rendiment, motivació etc...
- Factor educatiu :metodologia clima social del centre, tec...

En aquest anàlisi de necessitats s'ha seguit un procés sistemàtic , de recollida d'informació i opinions a través de diferents fonts, amb la intenció i finalitat de prendre decisions coherents i ajustades per proposar i planificar les accions.

Fase 2 : CONSULTAR DIFERENTS FONTS DOCUMENTALS

S'ha fet la revisió i consulta a diferents fons documentals , per tal d'actualitzar, analitzar documentació, trobar propostes a l'elaboració del disseny del programa.

- Internet
- Tesis Doctorals
- Bases de dades
- Cursos de Formació
- ICE altres.....

Fase 3 : ANÀLITZAR LA DOCUMENTACIÓ I INFORMACIÓ TROBADA .

Aquesta fase ha consistit en fer un contrast de la documentació trobada en relació a:

- DIFERENTS PROGRAMES D'ORIENTACIÓ , tenint en compte els criteris establerts en els programes d'intervenció:
-Àmbit d'actuació.

- Fonamentació teòrica
- Àrees temàtiques.
- Estratègies d'actuació
- Model organitzatiu.

➤ RECURSOS PER LES ÀREES TEMÀTIQUES DEL PROGRAMA.

En aquest apartat s'ha tingut present les diferents àrees temàtiques a seguir en el programa:

- Implicació i Motivació
- Coneixement de sí mateix
- Informació acadèmica i professional
- Habilitats i estratègies per a la presa de decisions
- Execució de la presa de decisions

Fase 4 : ELABORACIÓ DEL PLA D'ACCIÓ

Una vegada feta la consulta i fet també l'anàlisi dels criteris del programa, així com dels diferents models de programes i els recursos de les àrees temàtiques, s'han elaborat els materials adients i ajustats al context educatiu de la meua escola.

1- En primer joc s'elaborarà el Disseny del Programa:

- a) Formulació dels objectius.
- b) Continguts de desenvolupament.
- c) Selecció d'activitats per a desenvolupar.
- d) Recursos pel desenvolupament de les activitats.
- e) Temporalització per a la realització de les activitats.
- f) Destinataris.

2- Per facilitar la tasca al tutor, s'ha elaborat la guia del tutor amb els següents apartats:

- Àrea temàtica
- Destinataris
- Objectius Generals i Específics.
- Procediments amb fitxa d'orientació
 - Treball individual
 - Treball en grup.
- Temporalització

- Recursos
- Elaboració Full registre acumulatiu de cada alumne pel traspàs d'informació de Primària a Secundària, de les diferents accions realitzades. En els apartats figura:
 - ◆ Aspectes acadèmics
 - ◆ Aspectes personals (interessos, valors, itinerari acadèmic tec)
 - ◆ Seguiment amb els pares (entrevistes)
 - ◆ Observacions
 - ◆ Consell Orientador
- Materials per a l'avaluació dels diferents agents implicats

Fase-5 : APLICACIÓ EN EL CENTRE

En aquesta fase es posa en marxa el programa dissenyat. Durant aquest procés de realització s' ha estat molt atenta a les possibles variacions (modificacions i ajusts) que s'han fet com a conseqüència de la pròpia dinàmica del programa o bé per factors externs al desenvolupament del programa.

AVALUACIÓ

El procés d'avaluació que ha estat present en diferents fases d'elaboració i desenvolupament del programa.

S'ha distingit tres moments :

- Avaluació de necessitats
- Avaluació de disseny.
- Avaluació de procés.
- Avaluació de resultats.

En aquest treball, no s'ha pogut realitzar per qüestió de temps un estudi final i descriptiu dels resultats del programa , però si que en l'avaluació de procés, s'ha anat observant i valorant l'adequació de les activitats, del temps, dels recursos etc. Però el que es presenta com a material diferent al previst en principi, són uns materials o fitxes d'avaluació dirigides als diferents agents implicats: pares, mestres orientadors i alumnes. Aquesta avaluació, respon més a l'avaluació de procés i de resultats.

2.2.- Metodologia emprada

La Metodologia que s'ha utilitzat ha estat de tipus descriptiu perquè s'ha fet un anàlisi de necessitats i aplicada, al utilitzar estratègies concretes i de participació integrades en el procés educatiu .

Al desenvolupar estratègies curriculars, s'ha tingut en compte procediments cognitius, amb un caràcter reflexiu, experiencial i participatiu.

2.3.- Recursos utilitzats

- Recursos Documentals
Programes publicats, Tesis, Bases de dades, Cursos de formació ,
Bibliografia , ICE i altres.
- Recursos Tècnics Humans:
 - Un assessor i col·laborador, professor de la Universitat de Barcelona, especialista en temes d'orientació.
 - La psicòloga de l'EAP com a membre col·laborador del centre.
 - La col·laboració de la tutora de la classe de sisè.
- Recursos Audiovisuals:
Vídeos , Informació de la TV, Transparències, Projector, Ordinador.
- Recursos Informàtics:
 - Consulta a buscadors per internet.
 - Programes informàtics sobre orientació.
 - Bases de dades.
- Altres Recursos :
 - Col·laboració dels pares en el procés orientador del programa.
 - Professors dels IES.
 - Anteriors alumnes de l'escola.

3.- RESULTATS OBTINGUTS

Els resultats finals obtinguts, han estat els previstos :

Un programa d'orientació sobre transicions acadèmiques pels alumnes de sisè que passen de primària a secundària.

Els seus apartats:

- ✓ Una guia pel tutor
- ✓ El quadern de l'alumne
- ✓ Un Full de registre acumulatiu del programa d'orientació, sobre la transició de Primària a Secundària.

- ✓ Materials per a l'avaluació dirigida als diferents agents implicats: pares, alumnes, mestres orientadors.

4.- CONCLUSIONS

El següent treball ha estat una experiència molt bona per a mi, però sobretot ha estat un repte important, donat que ha suposat una feina de contrast, d'aprofundiment de reflexió, valoracions i de canvis.

Des de que vaig començar a tractar temes relacionats amb l'orientació, he pogut percebre com aquesta va ocupant un lloc fonamental en el procés educatiu del nen. La realització d'aquest treball m'ha ajudat a conèixer d'una manera més acurada, els temes relacionats en aquesta línia.

Aquest treball neix de l'experiència real i és per això que la construcció d'uns materials que puguin contribuir a ajudar, tan els alumnes, mestres, pares, en aquest procés orientador, ha estat el fil conductor en tot moment.

És cert que com en tots els programes, plans etc. es requereix un esforç per part del professional que vol portar a la pràctica o aplicar experiències diferents a les que estem acostumats. Però el resultat obtingut de materials en aquesta llicència: "un programa d'orientació sobre la transició de Primària a Secundària", vol ser una eina fàcil d'entendre, de posar en marxa, funcional i operativa, però sobretot que sigui efectiva tant pels alumnes, mestres i pares.

Crec que és un material fàcilment aplicable pel segon curs del cicle superior.

No és necessari que els professionals que vulguin desenvolupar aquest programa a la seva escola tinguin una formació específica i tècnica. Crec que amb l'introducció teòrica i la guia pel tutor, amb les corresponents orientacions didàctiques, és un material acurat i detallat, amb la finalitat de facilitar al màxim possible la tasca orientadora. S'inclou una bibliografia referencial que completaria la possibilitat de consultar qualsevol aspecte d'interès.

En general valoro positivament els resultats finals aconseguits. Doncs reflecteixen l'objectiu del treball de llicència.

Finalment m'agradaria ressaltar que ha estat una experiència personal interessant i prou engrescadora.

5.- RELACIÓ DELS MATERIALS CONTINGUTS EN ELS ANNEXOS

Els material es presenten en dos tipus de format: en paper i en suport magnètic.

El material en suport magnètic, estan realitzats en diferents formats:

- a) una part realitzada en Microsoft Word 6.0 o 95.
- b) altre part elaborada amb el programa Corel Draw9, convertit al format Acrobat Reader.

La relació i distribució dels materials en els annexos és la següent:

ANNEXO -1 :

Presentació del Programa d'orientació, sobre la transició de Primària a Secundària

- Guia del tutor.
- Full registre acumulatiu, traspàs de Primària a Secundària
- Materials per a l'Avaluació
- Bibliografia Referencial

ANNEX-2 :

- Introducció –presentació quadern de l'alumne
- Quadern per l'alumne

6.- BIBLIOGRAFIA

- ALVAREZ, M. y OTROS (1992) . La orientación vocacional a través del currículum y de la tutoria: Una propuesta para la etapa de 12 a 16 años. Barcelona : Graó/ICE.
- ÁLVAREZ M. y BISQUERRA R. (coors) (1996). Manual de orientación y tutoria. Barcelona: Praxis.
- ÁLVAREZ, González, M. y FERNANDEZ, R. (1987). Programa de orientación de estudios y vocacional al termino de la escolaridad obligatoria (5ª Ed. Revisada, 1996) Barcelona: PPU.
- ÁLVAREZ, Gonzalez, M. Y RIART, J., MARTÍNEZ, M. Y BISQUERRA, R. (1998).
“ El Modelo de Programas”. En R. BISQUERRA (Coord). Modelos de Orientación e intervención psicopedagógica. Barcelona: Praxis. Págs.85-102.
- ÁLVAREZ ,Hernandez,J. IBAÑEZ, M, y Pérez, F.(1998).Guiame, 6º Primaria, 2º,4º ESO.(6ª edición). Valencia: Promolibro
- ÁLVAREZ Hernández, J y otros (1997).Para decidirme.....Almeria: DIMAR.
- ÁLVAREZ, Rojo , V. (1991) ¡ Tengo que decidirme ! Sevilla : Alfar.

- BISQUERRA, R. (1992). La orientació psicopedagògica i desenvolupament de recursos humans. Barcelona: La llar del llibre.
- BISQUERRA, R. (1992). Orientació psicopedagògica para la prevenció y el desarrollo. Barcelona: Edit. Boixereu Universitària.
- BISQUERRA, R. (1996). Orígenes y desarrollo de la Orientación Psicopedagógica. Madrid: Narcea.
- DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT: Programa d'informació i orientació als estudiants . Generalitat de Catalunya, Barcelona.1992.
- CAMPANERO, Mª P.(1994). Cómo detectar las necesidades de intervención socioeducativa. Madrid: Narcea.
- COROMINAS,E., BISQUERRA,R Y ÁLVAREZ Gonzalez,M. (1999). Programa autoaplicat d' orientació professional. Barcelona: Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya.
- DELGADO, J.A. (1995). Toma la iniciativa.Granada: Universidad de Granada
- FERNANDEZ SIERRA, J (Coord) 1995. El trabajo docente y psicopedagógico en educación secundaria.Málaga: Algibe.
- FERNANDEZ SIERRA, J. (Coord)1999. Acción psicopedagógica en educación secundaria.Reorientando la orientación. Málaga: Aljibe.
- GALVE,J.L. Y GARCÍA PÉREZ,E.M. (1994). Programa de toma de decisiones. " Qué, cómo, cuándo". Madrid: Albor.
- GIMENO, J. S. (1997). La transición a la educación secundaria. Madrid: Ediciones Morata.
- GOBIERNO VASCO, Departamento de Educación, Universidad e Investigación (1990). Tú decides. Vitoria: Servicio de Publicaciones del Gobierno Vasco.
- MONTANÉ, J. Y MARTINEZ, M. (1994). La orientación Escolar en la Educación Secundària. Barcelona: PPU
- RODRIGUEZ , S. (1993). Teoria y pràctica de la orientación educativa. Barcelona: PPU.
- RODRIGUEZ, M.L. (1992) . Aprender a tomar decisiones. Guia del tutor. Publicaciones del Ministerio de Educación y Ciencia.
- RODRIGUEZ,M. L. DORIO, I, y MOREY, M. (1994). Programa para enseñar a tomar decisiones. Barcelona: Laertes.

- RIVAS, F., ROCABERT, E , LÓPEZ. M. L. (1998). Sistema de autoayuda y asesoramiento vocacional (SAAV). València: Servicio de asesoramiento vocacional y Educativo.
- ROMERO, R. S. (2000) De gira hacia el trabajo. Guía del profesorado. Programa de orientación para la toma de decisiones y la transición a la vida activa para el final de la Educación Secundaria Obligatoria. Málaga: Edit: Aljibe.
- SALVADOR, A. Y PEIRÓ, J.M. (1986) La Madurez Vocacional. Madrid: Alhambra.
- VALLÉS, A. y ALVAREZ Hernandez , J (1998). Orienta Plus. Programa de orientación Vocacional. Madrid: Escuela Española.
- VALLÉS, A. (1998). Autoconcepto y autoestima. Madrid: Escuela Española
- VILLA, S. (Coordinador) (1992). Autoconcepto y Educación: Teoría, medidas y práctica pedagógica. Victoria : Servicio central de publicaciones del Gobierno Vasco.

